

JEG VILLE INVESTERE I FAGLIG AUTORITET

AF LARS QVORTRUP

* Pædagogisk autoritet er blevet et varmt emne. Nogle foreslår, at retten til at bortvise elever bør genindføres. Og meningen er vist nok, at det vil kunne styrke pædagogens og lærerens autoritet. Andre foreslår, at myndighedspersoner skal have flere sanktionsmuligheder, og at politiet skal kunne demonstrere konsekvens-pædagogik.

Over for det lyder den reformpædagogiske stemme, at alt dette kan skade det pædagogiske forhold, tilliden mellem børn og lærere, skole og hjem, borgere og politifolk.

Lad mig slå fast, at alle pædagogiske forhold i selve deres grundlag er asymmetriske: Der er forskel på pædagogen og barnet, læreren og eleven, underviseren og den studerende. Pædagogen, læreren og underviseren har en faglig og pædagogisk autoritet, som barnet, eleven og den studerende ikke har, men må anerkende for at kunne opretholde det pædagogiske forhold. For enden af de fleste klasselokaler er der en forhøjning, som læreren står på, ikke blot for at blive set, men også for at blive hævet. Læreren har en større indsigt i sit fag end eleven. Lægen har en mangeårig faglig baggrund for at stille en diagnose, det har patienten ikke. Derfor skal læreren i kraft af sin faglige autoritet sige, hvad der er sandt og rigtigt, og lægen skal ikke i hver anden sætning spørge patienten, hvad han eller hun synes. De skal bruge deres autoritet, fordi det er den, børnene, eleverne og patienterne efterspørger. Hvorfor skulle de ellers gå i skole eller henvende sig i konsultationen?

Men hvad er autoritet, og hvor kommer den fra?

Autoritet kommer mange steder fra. Den kan tildeles eller overdrages som institutionel autoritet. Den kan tilegnes eller tillæres og kaldes så faglig autoritet. Eller den kan komme indefra og hedder i så fald personlig autoritet.

De tre autoritetstyper udtrykker sig forskelligt. Den institutionelle autoritet udtrykker sig i ydre tegn. Generalen har flere striber på skulderen end obersten, skolelederen et større kontor end viceskoleinspektøren, overlægen hvid kittel og stetoskop. Den henviser til en giver: Ham der har udnævnt generalen eller ansat lederen. Og generalen kan derfor profitere af den ydre autoritet: True med sanktioner fra højere myndighed.

Den faglige autoritet udtrykker sig i en kunnen, dvs. i en adfærd, der henviser til faget. Den udtrykker sig i den rutinede kunstners selvfølkelige penselstrøg, i pædagogens faglige duellighed. Også her er autoritetslageret eksternt og i princippet udtømmeligt.

Til gengæld er både den institutionelle og den faglige autoritet afhængig af "lagerbeholdningen" og adgangsretten til den. Hvis den foresatte undsiger sin underordnede, dør dennes autoritet.

Hvis faget mister sin anseelse eller ikke agtes – tænk bare på typograffaget – forsvinder den faglige autoritet. Er det det, der er sket med lærerfaget?

I forhold hertil er den personlige autoritet anderledes. Den kommer indefra og kommer til udtryk i selve relationen. Den trækker på et indre lager, og derfor er den en knap ressource. Den skal hele tiden opretholde sig selv, for den har ikke andre leverandører end sig selv. Derfor er den selvfortærende. Den lærer eller pædagog, der trækker på sin institutionelle eller faglige autoritet, kan hvile i sig selv. For ham eller hende er rutine et plus. Men den lærer eller pædagog, der trækker på sin personlige autoritet – som er smartere end den smarte elev, hurtigere end den hurtige, som hele tiden skal "vinde respekt" – kan aldrig slippe af. Her er rutine et svaghedstegn.

Hvis det er rigtigt, at vi har skiftet autoritetsformer – dvs. hvis institutionel og faglig autoritet er blevet erstattet af personlig autoritet – står vi med et problem: Den pædagogiske udmattelses problem. Den, der alene trækker på sin person, når hun udøver sit erhverv, trækker på batterier, der ikke er genopladelige.

Men hvad er løsningen? Skal vi genindføre den institutionelle autoritet, fx ved at genindføre sanktionsretten som pædagogisk virkemiddel?

Nej, for netop den pædagogiske autoritet – i børnehaven eller i skolen – står over for en særlig udfordring. Den kan ikke udøves med tvang, for så mister den sin pædagogiske pointe: At den skal forme en anden, så denne anden bliver i stand til at forme sig selv.

Hvis jeg skulle investere i autoritetsaktier – og det er som bekendt risikabelt med vore tiders uro på aktiemarkedet – ville jeg vælge at investere i faglig autoritet.

Pædagoger og lærere skal generobre deres autoritet i forhold til børnene, forældrene og offentligheden, og det kan de gøre, hvis de generobrer deres fag. ■